

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

інтерпретувати отриману автентичну інформацію.

Тексти присвячено гострим проблемам сучасної біотехнології (вирощування м'яса у лабораторії, вирощування органів з яблук, питання біопалива, екологічні питання, вплив війни в Україні на довкілля, зокрема). Ця тематика відповідає навчальним інтересам студентів, унаочнює практичне застосування англійської мови, є джерелом сучасної професійної лексики, підштовхує до обговорення етичних аспектів біоінженерії.

Загалом, використання матеріалів ресурсів на зразок *TED.com* є доречним, оскільки там вміщено актуальні, інформативні, часто інноваційні погляди, також є цінною можливістю поєднання різних видів мовленнєвої діяльності. Наприклад, відеоролики *TED Talk* дозволяють розвивати навички аудіювання та формувати комплексну мовленнєву компетенцію.

Важливим елементом у процесі освоєння фахової термінології є словники, глосарії. Це допомагає студентам долати основну перешкоду в перекладі наукових текстів – незнання специфічної лексики, дослівний переклад, що призводить до неправильного розуміння терміну, тексту, професійного питання загалом.

Використання автентичних англійських текстів професійного спрямування є сучасним, ефективним методом для розвитку навичок критичного читання та перекладу у студентів біотехнологічних спеціальностей.

Такі підходи у процесі викладання англійської мови для студентів біотехнологічного напрямку дозволяє покращити рівень володіння професійною англійською мовою, формувати аналітичну та комунікативну компетенції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Англійська мова для студентів IV курсу біотехнологічних спеціальностей: навч.-метод. матеріали для студентів спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» / укладач І. В. Грищенко. Київ, 2025. 106 с. URL: https://biomed.knu.ua/images/stories/Kafedry/Movna_pydhotovka/Library/Curriculum_IV_BT_2025.pdf

УДК 378.4:37.013:37.034:37.016(=112.2)

ПАСІЧНИК Н.С., канд. істор. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АГРАРНИХ ЗВО У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Досліджується проблема формування громадянської компетентності студентства аграрних закладів вищої освіти в процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Ключові слова: громадянська компетентність, національно-патріотичне виховання, здобувач вищої освіти, аграрні заклади вищої освіти, гуманітарні дисципліни.

PASICHNYK N.S., candidate of historical sciences

Bila Tserkva national agrarian university

FORMING CIVIC COMPETENCE OF AGRICULTURAL HIGHER EDUCATION INSTITUTION STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING HUMANITIES DISCIPLINES

The study examines the issue of developing civic competence among students of agricultural higher education institutions in the process of studying humanities.

Keywords: civic competence, national-patriotic education, higher education seekers, agricultural higher education institutions, humanities.

Сучасна російсько-українська війна актуалізувала необхідність громадянського виховання молоді, формування патріотизму і громадянської компетентності здобувачів освіти.

Дослідники визначають громадянську компетентність як:

- сукупність освітніх елементів, що складається з системи знань, умінь, навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань особистості, які допомагають людині усвідомити своє місце в суспільстві, обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками, Батьківщиною і державою [6, с. 86];
- якісний рівень громадянської культури особистості, який виявляється в здатності та готовності індивіда до адекватної участі в суспільно-громадських процесах [5, с. 128];
- інтегративну характеристику особистості, яка включає й певний рівень психологічної готовності до активного здійснення суспільного життя – громадянськість [2];
- як сукупність здатностей особистості, які необхідні для самореалізації та взаємодії у суспільстві, готовність до усвідомленого і виваженого вибору, активність у суспільній діяльності відповідно до власної громадянської позиції, відповідальність у суспільній діяльності, уміння і навички комунікації між людьми [3, с. 159];
- як інтегральне утворення, що характеризується здатністю системно виявляти державницьке ставлення особистості до країни, яке не сумісне з проявами егоїстичного індивідуалізму, нахилами до самоізоляції, а вирізняється активною соціальною взаємодією в суспільстві, відповідальною діяльністю, розвинутими соціально-комунікативними вміннями й навичками [4, с. 601];
- як сукупність властивостей особистості, які інтеріоризовані через прийняття й усвідомлення зовнішніх дій і соціальних форм комунікацій в аспекті виконання ролі й місії громадянина [4, с. 603].

В сучасних умовах заклади вищої освіти України, в тому числі й аграрної, мають не лише надавати якісну освіту та готувати високопрофесійних фахівців, а й забезпечувати громадянське виховання здобувачів освіти, стимулювати розвиток національної свідомості, сприяти формуванню світогляду студентства на основі національних та загальнолюдських цінностей й відповідального ставлення до прав і громадянських обов'язків.

Освітньо-професійні програми аграрних спеціальностей з-поміж інших містять такі загальні компетентності, якими повинен володіти випускник, як здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.

Досягнення цих компетентностей забезпечується насамперед вивченням дисциплін гуманітарного циклу, таких як історія, культурологія, філософія, політологія тощо, в яких закладений потенціал виховного впливу на молодь. Дослідники підкреслюють, що провідними завданнями патріотичного виховання в закладах вищої освіти в умовах війни є створення позитивного бачення України як суверенної, незалежної, демократичної країни; формування почуття гордості за свою країну, її історію, культуру, традиції та досягнення у різних галузях; усвідомленого ставлення до громадянських обов'язків та відповідальності; виховання готовності захищати Україну як у мирний час, так і в війни.[1, с. 431]

Саме вказані гуманітарні дисципліни мають на меті розкрити особливості державотворчих та націєтворчих процесів, показати самотутність та унікальність української культури, багатий культурний спадок та здобутки українського народу, формуючи національну ідентичність та сприяючи підвищенню патріотизму здобувачів вищої освіти. При цьому, у процесі викладання гуманітарних дисциплін важливим є реалізація активних, інноваційних методів навчання, зокрема проведення дискусій, дебатів, конференцій, проблемних лекцій, підготовка індивідуальних та групових проектів, використання кейс-стаді та інших методів, що сприяють розвитку дослідницьких і організаційних навичок, інтелектуального потенціалу, комунікативної культури. Не менш важливим з погляду формування активної громадянської позиції є і залучення здобувачів освіти до участі у заходах національно-патріотичного спрямування, що організовуються закладом освіти.

Завдяки застосуванню активних методів навчання й залученню студентів до різних активностей національно-патріотичного змісту, здобувачі вищої освіти аграрних ЗВО не лише оволодівають професійними знаннями, навичками та вміннями, які будуть затребувані у професійній діяльності, а й досягають високого рівня загальної та громадянської культури. Свідченням сформованої громадянської компетентності є усвідомлення здобувачем освіти себе як громадянина, активного члена суспільства, що поділяє його цінності й розуміє свої права і обов'язки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прокопенко А.О. Особливості громадянського виховання здобувачів вищої освіти в умовах військової агресії. Перспективи та інновації науки. 2024. № 5 (39). С. 426–435.
2. Смагіна Т.М. Громадянська компетентність у контексті особистісного виміру. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2005. № 25. С. 229–231. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/1504>
3. Шаров О.О. Стан дослідженості проблеми формування громадянської компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 61. Том 2. С. 159–163.
4. Шаров О.О., Гречаник Н.І. Змістова характеристика громадянської компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти. Перспективи та інновації науки. 2024. № 5 (39). С. 598–613.
5. Шахрай В.М. Громадянська компетентність особистості як проблема сучасного суспільства. Український соціум. 2008. № 2 (25). С. 123–134.
6. Шевчук Т.Є. Громадянська компетентність як елемент формування особистості майбутніх фахівців. Молодий вчений. 2018. № 4.1 (56.1). С. 85–88.

УДК 821.161.2:008'06

ЦВИД-ГРОМ О.П., канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ВИМІРИ ВАГОМОСТІ ВИДАТНОЇ ПОСТАТІ І.КАРПЕНКА-КАРОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА КУЛЬТУРІ (до 180-річчя від дня народження митця)

Акцентовується увага на 180-річчі від дня народження видатного українця – драматурга, театрального актора, режисера, громадського та культурного діяча Івана Карповича Карпенка-Карого (Тобілевича). Іван Карпенко-Карий – це не просто драматург. Це совість українського театру, голос народу, архітектор національної сцени. Його творчість – це глибокий аналіз суспільства, естетичне переживання людських драм і водночас заклик до дії, до пробудження, до гідності.

Ключові слова: Іван Карпенко-Карий, українська література, творчість, драматургія, театр.

TSVID-HROM O., candidate of philological sciences

Bila Tserkva national agrarian university

MODERN DIMENSIONS OF THE SIGNIFICANCE OF THE OUTSTANDING FIGURE OF I. KARPENKO-KAROI IN UKRAINIAN LITERATURE AND CULTURE (TO THE 180TH ANNIVERSARY OF THE ARTIST'S BIRTH)

Attention is focused on the 180th anniversary of the birth of an outstanding Ukrainian playwright, theater actor, director, public and cultural figure Ivan Karpovich Karpenko-Kary (Tobilevich). Ivan Karpenko-Kary is not just a playwright. He is the conscience of Ukrainian theater, the voice of the people, the architect of the national stage. His work is a deep analysis of society, an aesthetic experience of human dramas and at the same time a call to action, to awakening, to dignity.

Key words: Ivan Karpenko-Kary, Ukrainian literature, creativity, dramaturgy, theater.

Іван Карпович Тобілевич (літературний і театральний псевдонім – Карпенко-Карий) увійшов в історію української літератури і культури як видатний драматург, високоталановитий автор і режисер, один із творців українського професійного театру, культурний і громадський діяч XIX–XX століть.

Життєвий шлях І.Карпенка-Карого – це приклад незламної волі, глибокої любові до українського народу та культури. Працював писарем, чиновником, але завжди тяжів до

ЗМІСТ

Шевченко А.М. Інноваційні підходи до підтримки психологічного благополуччя студентів.....	3
Пилипенко І.О. Лексичні інновації сучасної англійської мови в умовах розвитку інформаційних технологій.....	5
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Роль самостійної роботи та онлайн-платформ у процесі формування грамотності студентів.....	6
Marchuk V.V., Khomiak O. A. Foreign language as means of personality socio-cultural openness development.....	9
Береговенко Н.С. Лексичні засоби вираження оцінки у фразеології англійської мови.....	10
Столбецька С.Б. Фахові автентичні тексти з аграрної тематики у навчанні французької: психолінгвістичний аналіз.....	13
Резнік В.Г. Роль лексикографічної компетенції у системі професійної підготовки студентів-філологів.....	14
Ігнатенко В.Д. Постметодична парадигма у навчанні іноземних мов.....	16
Петренко О.М., Харченко С.І. Розвиток емоційного інтелекту як попередження професійного вигорання.....	17
Дудник О.К., Іващенко О.О. Психофізіологічні можливості при фізичному навантаженні людини.....	18
Чернишук Ю.І. Міжкультурна комунікація як фактор становлення аграрної лінгвістики.....	20
Хомчук О.П. Психолого-педагогічні аспекти проєктної діяльності здобувачів освіти.....	22
Харченко С.І., Петренко О.М. Використання проєктивних методів у формуванні згуртованості колективу.....	24
Зелінська В.А. Важливість самостійної навчальної діяльності студентів у вищій школі.....	25
Кириленко М.О. Полісемія в сучасній англійській мові.....	27
Біліченко А.М. Міжкультурна аграрна комунікація у вищій школі: особливості, виклики та перспективи.....	28
Велика К.І., Ярмола О.В. Аналіз сучасного стану терміносистеми сільського господарства.....	30
Грищенко І.В. Англomовна фахова термінологія та навички критичного аналізу тексту на прикладі автентичних текстів з біотехнології.....	32
Пасічник Н.С. Формування громадянської компетентності здобувачів освіти аграрних ЗВО у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.....	33
Цвид-Гром О.П. Сучасні виміри вагомості видатної постаті І. Карпенка-Карого в українській літературі та культурі (до 180-річчя від дня народження митця).....	35
Diachuk O.V. Verbal and nonverbal forms in the process of intercultural communication.....	37
Римар Н.Ю. Самостійне вивчення агрономічної лексики у формуванні мовної культури майбутнього фахівця.....	38
Mykhailenko O. Approaches to scientific translation research.....	41
Боньковський О.А. До особливостей фразеологізмів у німецькій мові сільського господарства.....	42
Мельник Л.М. Психологічні механізми політичного вибору: роль емоцій та когнітивних упереджень у формуванні електоральних уподобань.....	44
Мельник Л.М., Грек І.М. Філософія стійкості та гідності в умовах війни: екзистенційний та етичний вимір.....	46
Настіна О.І. Ключові зміни у правовому регулюванні земельних відносин в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	48
Терещук М.М. Державна служба, аграрна наука та конституційне право зарубіжних країн: інтеграційні орієнтири для України.....	50
Макарчук В.В. Особливості правового статусу державної міграційної служби України.....	52
Малишко І.В. Цифровізація фінансового права: перспективи та ризики для України.....	54
Тимошук О.Г. Трансформація страхового права в умовах сучасних викликів та цифровізації: виклики і перспективи для України.....	56
Бровко Н.І. Конституційно-правовий статус Національного агентства України з питань державної служби та його дієвість у питання реформування державної служби.....	57
Звонарьов О.Ю. Розвиток національних кримінально-правових засобів запобігання воєнним злочинам.....	59
Аргат Я.П. Принципи справедливості та добросовісності в римському праві.....	61
Сокиринська О.А. Особливості застосування іноваційних технологій у криміналістичній	